

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 115 din 15.03.2023

Dosar nr.: 76/2022

Petiția nr.: 763/01.02.2022

Petentă: Fundația Szekler Monitor

Reclamat:

Obiect: petenta reclamă faptul că partea reclamată a avut în mod direct un comportament discriminatoriu și degradant față de comunitatea maghiară din țară, prin organizarea unui eveniment și, ulterior, popularizarea lui pe pagina sa de Facebook

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentei

1. Fundația Szekler Monitor cu sediul în Mun. Gheorghieni, Piața Libertății nr. 22, jud. Harghita

Numele, domiciliul, reședința sau sediul părții reclamate

2.

II. Procedura de citare

3. În temeiul art. 20, alin. 4 din OG nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

4. Prin adresa nr. 763/14.03.2022 a fost citată petenta iar prin adresa nr. 1874/14.03.2022 a fost citată partea reclamată, părțile fiind invitate la ședința de audieri din data de 29.03.2022 (filele 6-7 la dosar). Petenta a fost prezentă la ședința de audieri, prin reprezentant.

5. Partea reclamată a comunicat un punct de vedere la dosar în data de 24.03.2022 (fila 10 la dosar).

6. Punctul de vedere transmis de partea reclamată la dosar au fost comunicat petentei, acordându-se acesteia un termen pentru depunerea de note/concluzii scrise (fila 11 la dosar).

7. Petenta a depus la dosar concluzii scrise la data de 02.05.2022 (filele 12-13 la dosar).

8. Procedura legal îndeplinită.

III. Susținerile părților

Susținerile petentei

9. Petenta sesizează Consiliul cu privire la comportamentul reclamatului pe care îl consideră ca fiind discriminatoriu și degradant față de comunitatea maghiară din țară, prin organizarea unui eveniment. Criteriile de discriminare indicate de petentă sunt de apartenență la o comunitate etnică.

10. Se arată că, din anul 2016 și în prezent, reclamatul se erijează în apărătorul drepturilor românilor, dar de fapt discriminează, supune unui tratament injust și, respectiv hărțuiește membrii comunității etnice maghiare din țară. Cea mai recentă ocazie cu care persoana reclamată și-a etalat sentimentele antimaghiare a fost pe 15 ianuarie 2022, de ziua culturii române, ocazie cu care se pot consemna următoarele:

10.1 În data de 15 ianuarie reclamatul a publicat pe pagina sa Facebook o înregistrare video realizată în ziua respectivă în centrul municipiului Sfântu Gheorghe, în care, având în spate un banner pe care este scris: *Cine-au îndrăgit străinii/ Mânca-i-ar inima câinii*, a citit poezia *Doina* de Mihai Eminescu.

10.2 Petenta apreciază că poezia este una controversată, care circulă în spațiul public în mai multe variante, cea citită de persoana reclamată având conținutul în sine unul problematic.

10.3 De asemenea, petenta consideră că poezia a fost citită acum, când atât normele de conviețuire socială cât și legile sunt sensibil diferite față de data la care poezia a fost scrisă, de către o persoană care, sub pretextul apărării identității românești desfășoară de fapt o intensă activitate anti-minoritară de ani de zile și, într-o localitate unde majoritatea populației este *străin* în sensul termenului folosit de către autorul poeziei.

10.4 Petenta arată că așa cum se poate vedea, în poezie este vorba de *săracii români* care sunt invadați de către *străini* de diferite națiuni (printre care și maghiarii), străinii fiind catalogați cu fel și fel de invective ca *ungur crud* și sunt formulate în raport cu ei (și cu cei care le-au permis să intre în țară) diferite dorințe negative (ca *să-i scoată ochii corbii*)

11. În opinia petentei:

11.1 Se poate constata că persoana reclamată creează, prin textul citit, imaginea inamicilor și răilor "maghiari", "jidani", etc. și a victimelor, nedreptățiților, bunilor "români". Astfel s-a creat o diferențiere.

11.2 Fapta de discriminare este determinată de existența a cel puțin unui criteriu, iar între acest criteriu și faptele imputate persoanei reclamate trebuie să existe un raport de cauzalitate. În mod evident, acest criteriu, în acest caz, este cel al apartenenței etnice, cu conotații rasiale (cum ar fi folosirea denumirii de "jidan").

11.3 Afirmațiile din textul citit de către reclamat afectează dreptul la demnitate, dar și drepturile persoanelor aparținând națiunilor despre care este vorba în poezie (în general) la identitate, garantate inclusiv de art. 1 și 6 al Constituției României.

11.4 Fapta de a citi un text care atribuie comportament contravențional sau infracțional mai multor comunități etnice, respectiv care pun sub semnul întrebării drepturi ale persoanelor aparținând acestor comunități garantate de Constituție reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 al OG nr. 137/2000, reprezentând o deosebire pe bază de rasă, naționalitate sau etnie, care are ca efect restângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței și exercitării, în condiții de egalitate, a dreptului la demnitate și la identitate. Aceste prevederi sunt incidente în cazul prezentat, având în vedere faptul că acel

comportament de a da citire acelu text, prin efectul pe care îl generează, defavorizează nejustificat și supune unui tratament degradant comunitatea mai multor etnii, inclusiv a cetățenilor români de etnie maghiară.

11.5 Acuzațiile conform căreia "ungurii", "jidanii" etc. au un comportament deviant, infracțional, sfidător la adresa "românilor" atinge dreptul la demnitate al persoanelor aparținând acelor etnii în general, iar în contextul în care poezia a fost citită în mod evident și a ținut comunitatea cetățenilor români de etnie maghiară. Astfel de generalizări la adresa unor grupuri etnice produc efecte extrem de nocive în societate: sunt considerați infractori inclusiv persoane ale căror singură "vină" este de a se naște într-o comunitate etnică. Acest exemplu arată clar unde duce aceasă mentalitate: la idei rasiste, neonaziste, xenofobe.

12. Petenta consideră important de menționat, că în poezia citită de persoana reclamată tratamentul diferențiat se bazează exclusiv pe criteriul etnic și, în consecință în cazul de față sunt incidente prevederile art. 2 alin. 5 ale OG nr. 137/2000. Comportamentul a fost manifestat în public, citirea poeziei având loc în centrul unui oraș, iar ulterior înregistrarea fiind publicată pe o pagină Facebook care este spațiu public, a vizat atingerea demnității ("stăpânând ungurul crud"), crearea unei atmosfere de intimidare, ostilă ("să-i scoată ochii corbii"), degradantă, umilitoare, ofensatoare, îndreptată împotriva mai multor comunități etnice printre care și cea maghiară, legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, în acest caz fiind incidente și prevederile art. 15 ale OG nr. 137/2000.

13. Se menționează că poezia respectivă fost scrisă într-o altă epocă și un alt context istoric, având locul ei în volumele de poezie și în general în opera lui Eminescu. Astfel important de punctat este faptul că nu este reclamată nici poezia în sine și nici autorul ei. Cea ce reclamă petenta este atitudinea persoanei reclamate, care la locul și data arătată a citit poezia, folosind-o în mod evident ca pretext pentru a-și etala sentimentele sale față de maghiarii din România. Legat de aceasta, petenta mai consideră important de menționat că fapta persoanei reclamate este și mai reprobabilă având în vedere că s-a folosit de o sărbătoare a națiunii române (deci de un eveniment pozitiv și solemn) pentru a-și pune în aplicare planul provocator prin care urmărește crearea de tensiuni interetnice, instigarea românilor împotriva maghiarilor.

14. În opinia petentei, relevant mai este și faptul că persoana reclamată perseverează în astfel de acțiuni provocând în repetate rânduri maghiarii care formează majoritatea locuitorilor din Sfântu Gheorghe, în acest context, CNCD având un rol important prin aplicarea unor sancțiuni pentru a convinge persoana reclamată să renunțe la aceste provocări.

15. În concluzie, petenta solicită să se constate faptul că reclamatul se face vinovat de discriminare, hărțuire, tratament degradant, propaganda naționalist-șovină, și de instigare la ură rasială sau națională, comise pe bază de apartenență la o comunitate etnică. De asemenea, se solicită luarea măsurilor legale respectiv: sancționarea reclamatului pentru aceste fapte, obligarea lui la îndepărtarea de pe pagina de Facebook a înregistrării evenimentului reclamat, obligarea la publicarea în mass media a hotărârii adoptate de CNCD, precum și monitorizarea paginii de Facebook a reclamatului și demararea împotriva persoanei reclamate a unor acțiuni din oficiu în cazul în care se constată încălcări ale OG nr. 137/2000.

16. În susținerea celor menționate în petiție, petenta a anexat la dosar următoarele înregistrări ce se constituie ca probe: capturi de ecran cu înregistrarea evenimentului reclamat și cu poezia citită de persoana reclamată (filele 4-5 la dosar).

17. În concluziile scrise comunicate la dosar, petenta arată următoarele:

17.1 Nu se contestă faptul că Mihai Eminescu a fost un geniu al literaturii române iar sesizarea nu privește persoana sa și nici chiar poezia *Doina*. Totodată trebuie făcută o distincție clară între poetul Eminescu și cetățeanul Eminescu, care în publicistica sa a dezvoltat în repetate rânduri idei, concepții etc. care, spuse sau scrise, azi ar constitui încălcări ale prevederilor OG nr. 137/2000 iar în acea categorie intră și poezia *Doina*.

17.2 Contrar susținerii persoanei reclamate, în cazul unei astfel de poezii nu este de loc indiferent locul și contextul în care este recitată, respectiv persoana care o recită. Ori în cazul de față avem de a face cu o persoană care și-a manifestat în repetate rânduri sentimentele negative față de comunitatea maghiară din România, respectiv care a organizat diferite evenimente provocatoare, ocazii cu care participanții - în frunte cu persoana reclamată - au comis multe fapte care încalcă prevederile OG nr. 137/2000. În aceste condiții este evident că fapta reclamată nu poate fi catalogată a fi artistică, ținând cont și de faptul că persoana reclamată nu este artist și vizionând înregistrarea se poate constata că avem de a face cu un activism care nu are nimic cu arta. Persoana reclamată s-a folosit de poezia respectivă etalându-și propriile sentimente xenofobe în acest fel.

18. În continuarea expunerii, petenta apreciază că reclamatul nu a demonstrat că nu a încălcat prevederile legale, punctul lui de vedere reducându-se la formularea unei opinii, fără să explice care a fost scopul lui cu acea activitate, ce a dorit prin recitarea poeziei respective.

19. În concluzie, petenta solicită să se constate săvârșirea faptei și sancționarea reclamatului, având în vedere și antecedentele acestuia.

Susținerile părții reclamate

20. Reclamatul susține în punctul său de vedere, depus la dosar în data de 24.03.202 că, în opinia sa, poezia *Doina* de Mihai Eminescu este o capodoperă a literaturii naționale și că, recitarea ei, mai ales în public, aduce un real folos tuturor celor care o ascultă, indiferent de localitatea unde are loc recitarea poeziei.

IV. Motivele de fapt și de drept

Cadrul legal aplicabil. Drept național și internațional aplicabil/ jurisprudența

Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

- Constituția României:
- OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare: art. 2 al. 1
- legislație specială, legislație internațională etc.

Principiile de analiză

Curtea Constituțională a statuat în mod constat că „*principiul egalității implică un tratament egal pentru toți cetățenii aflați în situații egale*”.

Totodată, Curtea Constituțională a reținut că „*principiul egalității consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție nu presupune uniformitate, așa încât, dacă:*

- la **situații egale trebuie să corespundă un tratament egal**,
- la **situații diferite, tratamentul juridic nu poate fi decât diferit. Egalitatea părților nu exclude, ci chiar implică un tratament juridic diferențiat**”.

Suntem în prezența unei posibile **discriminări directe**:

- o persoană este tratată în mod nefavorabil;
- prin comparație cu modul în care au fost sau ar fi tratate alte persoane aflate într-o situație similară;
- iar motivul acestui tratament îl constituie o caracteristică concretă a acestora, care se încadrează în categoria „*criteriului protejat*”.

Pentru existența discriminării directe trebuie îndeplinite cumulativ următoarele **condiții**:

- existența unui tratament diferențiat manifestat prin: orice deosebire, excludere, restricție sau preferință;
- existența unui criteriu de discriminare;
- existența unui raport de cauzalitate între criteriul de discriminare și tratamentul diferențiat;
- tratamentul diferențiat trebuie să aibă ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a unui drept recunoscut de lege;
- existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile.

Aplicarea principiilor la spetă

21. În fapt, Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra limitei libertății de exprimare fiind supusă analizei postarea părții reclamate realizată pe platforma de social-media Facebook în data de 15 ianuarie 2022, prin care a publicat o înregistrare video în care, în spatele unui banner pe care stătea scris *Cine-au îndrăgit străinii/Mânca-i-ar inima câinii*, a citit poezia Doina de Mihai Eminescu

22. În drept, în soluționarea prezentei sesizări apreciem că sunt incidente următoarele texte de lege:

- art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;
- art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003;
- art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare OG nr. 137/2000).

23. Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportată la aprecierile părții reclamate, obiect al prezentei sesizări. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

24. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie:

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- să urmărească un scop legitim,

- să fie necesară într-o societate democratică și
- să fie proporțională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

Ingerința să fie prevăzută de lege

25. Prima cerință, cea a *existenței unei prevederi legale*, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2, alin. (1) coroborat cu art. 15 din OG nr. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborate cu art. 2, alin. (8) din OG nr. 137/2000 potrivit căruia „*prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație*”. Apreciem că ambele texte normative sunt previzibile și accesibile, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

26. Raportat la scopul legitim urmărit prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare, se urmărește protejarea demnității umane.

27. Protecția demnității unor grupuri constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, declarațiile din înregistrarea video postată, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe criteriul etnic legat de comunitatea maghiară și limba maghiară, ori
- un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența la un grup – astfel cum prevede art. 15 din OG nr. 137/2000, republicată.

28. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

29. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „*este necesară într-o societate democratică*”.

30. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „*relevante și suficiente*” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „*nevoi imperioase*” („*pressing social need*”).

31. Identificarea unei „*nevoi imperioase*”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „*nevoi imperioase*” susceptibile de o anumită marjă de apreciere (Corneliu Bârsan, *Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.*) În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „*margină de apreciere*” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se

pronunță asupra existenței unei „*nevoi sociale presante*”. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO (vezi *Handyside v. United Kingdom* par. 48 și par. 49).

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

32. În scopul de a determina dacă substraturile mesajului din înregistrarea video postată de partea reclamată, obiect al prezentei sesizări, constituie instigare la ură prin care se încalcă dreptul la demnitate al persoanelor ce aparțin comunității maghiare, Colegiul director va examina: *obiectivul urmărit de partea reclamată, contextul în care a avut loc, conținutul afirmațiilor, rolul în societate al persoanei, autor al afirmațiilor* din postarea publicată pe Facebook.

Obiectivul urmărit de reclamată

33. Obiectivul urmărit de reclamat este important: a dorit acesta să disemineze prin afirmarea opiniei lui în înregistrarea postată și informarea publicului cu privire la un subiect?

În acest punct, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina a părții reclamate, acest aspect nu are relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

34. Colegiul director apreciază că, în speță, prezentarea părții reclamate a avut rolul de a informa publicul cu privire la un anumit eveniment cultural, postarea înregistrării video venind să exprime atât preocuparea autorului de promovare a valorilor românești cu scopul de păstrare și dezvoltare a identității naționale, cât și ideologia proprie a acestuia. Această postare se referă la evenimentul organizat în data de 15 ianuarie 2022, de ziua culturii române.

Contextul în care a fost făcută afirmația

35. Afirmațiile au fost făcute în cadrul unei înregistrări video publicată pe pagina de Facebook a reclamatului, acesta recitând poezia *Doina de Mihai Eminescu* în spatele unui banner pe care era postat un citat din această poezie, cu ocazia evenimentului de ziua culturii române, postare care a generat comentarii și mesaje din partea publicului următor.

36. Partea reclamată își exprimă propria reflecție cu privire la evenimentul cultural desfășurând o activitate de apărare a identității și valorilor culturale românești, seria de activități fiind descrisă cu scopul de informare a publicului, prin postarea unei înregistrări video și prin prezentarea acestui eveniment de ziua culturii române.

37. Astfel, Colegiul director nu poate decât să constate faptul că în prezenta cauză nu s-a depășit sfera caracterului informativ care prezintă interes pentru opinia publică, cu privire la opțiunea proprie a părții reclamate, neaducând atingere persoanelor dintr-o anumită categorie etnică.

Conținutul afirmațiilor

38. Reclamatul a publicat pe platforma de social-media Facebook o înregistrare video, în care acesta, în spatele unui banner pe care sta scris: *Cine-au îndrăgit*

străinii/Mânca-i-ar inima câinii, a recitat poezia *Doina* de Mihai Eminescu¹, versuri în care se fac și afirmații la adresa maghiarilor:

“De la Nistru pân’ la Tisa / Tot românul plânsu-mi-s-a, / Că nu mai poate străbate / De-atâta străinătate / Din Hotin și pân’ la Mare / Vin Muscalii de-a călare, / De la Mare la Hotin / Calea noastră ne-o ațin / Și Muscalii și Calmucii / Și nici Nistrul nu-i înneacă / Săraca țară, săracă!

Din Boian la Cornu Luncii / Jidovește-nvață pruncii / Și sub mână de jidan / Sunt românii lui Ștefan. / Că-ndărăt tot dă ca racul / Fără tihnă-i masa lui / Și-i străin în țara lui.

Din Brașov pân’la Abrud / Vai ce văd și ce aud / Stăpânind unгурul crud / Iar din Olt până la Criș / Nu mai este luminiș / De greul suspinelor / De umbra străinilor, / De nu mai știi ce te-ai face / Sărace român, sărace!

De la Turnu-n Dorohoi / Curg dușmanii în puhoi / Și s-așează pe la noi; / Și cum vin cu drum de fier / Toate cântecele pier / Zboară paserile toate / De neagra străinătate / Numai umbra spinului

La ușa creștinului / Codrul geme și se pleacă / Și izvoarele îi seacă / Săraca țară, săracă!

Cine ne-a adus jidanii / Nu mai văză zi cu anii / Și să-i scoată ochii corbii / Să rămâie-n drum ca orbii / Cine ne-a adus pe greci / N-ar mai putrezi în veci / Cine ne-a adus Muscalii / Prăpădi-i-ar focul jalei / Să-l arză, să-l dogorească / Neamul să i-i prăpădească, / Iar cine mi-a fost mișel / Seca-i-ar inima-n el, / Cum dușmanii mi te seacă / Săraca țară, săracă!

Ștefane, Măria ta, / Lasă Putna, nu mai sta, / Las’ arhimandritului / Toată grija schitului, / Lasă grija gropilor / Dă-o-n seama popilor / La metanii să tot bată, / Ziua toată, noaptea toată, / Să se-ndure Dumnezeu / Ca să-ți mântui neamul tău...

Tu te-nalță din mormânt / Să te-aud din corn cântând / Și Moldova adunând / Adunându-ți flamurile / Să se mire neamurile; / De-i suna din corn odată / Ai s-aduni Moldova toată / De-i suna de două ori / Vin și codri-n ajutor; / De-i suna a treia oară / Toți dușmanii or să piară / Dați în seama ciorilor / Ș-a spânzurătorilor.

Ștefane, Măria Ta, / Lasă Putna, nu mai sta / Că te-așteaptă litvele / Să le zboare tigvele / Să le spui molitvele / Pe câți pari, pe câți fuștei / Căpățani de grecotei / Grecoteii și străinii / Mânca-le-ar inima câinii / Mânca-le-ar țara pustia / Și neamul nemernicia / Cum te pradă, cum te seacă / Săraca țară, săracă!

39. Textul reprezintă o percepție proprie și personală a poetului Mihai Eminescu, poezia fiind surpinsă din viziunea lui de autor, ce venea ca răspuns la anumite acțiuni și evenimente petrecute în perioade istorice, evenimentele fiind prezentate din viziunea proprie a unei persoane care creează o operă literară. Nu este în analiza Colegiului director să examineze creația artistică a autorului poeziei și nici atitudinea ori credințele sale în realizarea operei literare/publicistice.

40. Prin postarea înregistrării video, ce face obiectul analizei, reclamatul recită poezia cu ocazia evenimentului prilejuit de ziua culturii române, având în fundal un banner pe care stau scrise versuri din opera recitată. Publicarea pe contul personal de Facebook a momentului în care reclamatul recită poezia reprezintă, în fapt, percepția acestuia dintr-o perspectivă proprie, patriotică și culturală într-o viziune distinctă și specifică ideologiei pe care o împărtășește. Postarea înregistrării video în care reclamatul recită poezia în discuție susține la nivel propriu manifestările sale artistice și culturale percepute în context cu evenimentul celebrat.

¹ <https://www.mihaieminescu.eu/opere/poezii/doina.html>

41. Publicarea înregistrării cu recitarea poeziei și afișarea pe banner a unor versuri din aceeași poezie vine ca o prezentare a evenimentului prin prisma proprie a autorului reclamat, postarea pe tema zilei culturii române prezentând evenimentul perceput de autor în accepțiunea culturală proprie a acestuia, textul recitat fiind susținut la nivel propriu, într-o viziune personală.

Per ansamblu, înregistrarea postată de reclamat este subiectivă, aceasta reprezintă o exprimare a autorului postării care îi aparține în mod exclusiv, precum și o prezentare a evenimentului cultural din viziunea proprie a acestuia, așa cum a considerat că este de interes pentru următorii paginii lui, care constituie un public restrâns.

Rolul în societate al persoanei, autor al afirmațiilor

42. Din perspectiva analizei limitelor libertății de exprimare, rolul, poziția autorului din postarea/înregistrarea supuse controlului este determinantă. Partea reclamată este un personaj recunoscut în social-media, fiind o persoană implicată în activitatea de promovare a tradițiilor și valorilor românești și a istoriografiei naționale, cu o carieră de formator de opinie și de reprezentant al unor grupări civice.

Reclamatul este medic stomatolog, jurnalist, președinte al Asociației Calea Neamului, fondator al publicației Calea Neamului și vicepreședinte al Forumului Civic al Românilor din Covasna, Harghita și Mureș. Acesta organizează și desfășoară diverse acțiuni social-caritabile și comemorative sau aniversare ale căror scopuri sunt păstrarea și dezvoltarea identității naționale a românilor din punct de vedere cultural, educațional, spiritual și economic, fiind bine cunoscut pentru aprofundarea temelor identitare și religioase în acord cu ideologia specifică, pe care o promovează.

43. Libertatea de exprimare este prețioasă pentru orice persoană dar, în mod deosebit, are un caracter indispensabil pentru persoanele care sunt în categoria formatorilor de opinie, cu activitate vastă în domeniul istoric, cultural, social etc. Este esențial pentru persoanele din această categorie să evite comentariile care pot răspândi și pot conduce la creșterea intoleranței atunci când se exprimă în spațiul public.

Modul în care au fost făcute afirmațiile

44. Colegiul director urmează a analiza modul în care au fost făcute afirmațiile și comentariile din postarea respectivă. Înregistrarea video au fost publicată pe site-ul de socializare Facebook în data de 15 ianuarie 2022, de ziua culturii române.

Postarea înregistrării video a părții reclamate pe platforma de social-media Facebook nu a dat naștere la comentarii controversate iar cu privire la subiectul abordat nu au fost aprecieri de o manieră mai puțin potrivită cu contextul.

45. Colegiul director apreciază că această poezie este o operă literară consacrată care face parte din patrimoniul cultural literar și nu poate face obiectul analizei din punct de vedere semantic în interpretarea sugerată de petentă, iar mesajul inscripționat pe banner reprezintă în sine pasaje din opera literară, acestea nefiind de natură a atinge o limită prin care să se încalce un drept fundamental, **încât dreptul la libertatea de exprimare să devină secundar.**

46. Una dintre principalele caracteristici ale democrației constă în posibilitatea pe care ea o oferă de a rezolva prin dialog, fără a se recurge la violență, problemele pe care le are de soluționat un stat, **chiar și atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânjenitoare, iar democrația se „hrănește” din libertatea de exprimare** (ibidem, pct.

78). Marginea de apreciere a statelor este semnificativ redusă (îngustă) atunci când autorul declarației este un autor cunoscut/o personalitate/un formator de opinie, opiniile formulate având un larg impact.

47. Din analiza înregistrării video postată de autorul reclamat nu rezultă faptul că ar exista intenția acestuia de a leza demnitatea minorității maghiare sau crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv la adresa acesteia sau la adresa organizațiilor minorității naționale și a limbii maghiare.

48. Totuși, o ingerință a statului în această speță, prin constatarea și sancționarea faptei ca fiind o formă de discriminare, deci limitarea libertății de exprimare, ar constitui un exces, o limitare nejustificată, o măsură neproportională în raport cu pericolul social al faptei și cu scopul urmărit, caz în care nu se impune interferența statului în limitarea libertății de exprimare.

O ingerință a statului ar fi fost justificată dacă ar fi existat orice element de incitare expresă la ură pe criteriul etnic, în speță cu privire la minoritatea maghiară. Cerința manifestării comportamentului în public a părții reclamate, de natură a aduce atingere demnității umane îndreptat împotriva unei comunități și legat de apartenența acesteia la o anumită etnie, nu este îndeplinită în cauză.

49. Reiterăm faptul că este esențial pentru persoanele cu activitate în domeniul cultural/științific/jurnalistic/formator de opinie ca atunci când se exprimă în public, să manifeste o responsabilitate corespunzătoare poziției lor. În mod evident, exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități. Obligația de a evita expresii care, în mod gratuit, ofensează pe alții, care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbateră publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane, care are semnificație specială în situații de tensiuni. Se recomandă părții reclamate să depună toate diligențele în vederea moderării și eliminării comentariilor provenite de la terțe persoane, care adresează un limbaj jignitor, care diseminează, incită sau promovează observații sau opinii ce pot face obiectul unor interpretări care intră sub incidența prevederilor OG nr. 137/2000.

Concluzii

50. Colegiul director reiterează faptul că libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și pluraliste. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

51. În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau

deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică (CEDO, Lingens c. Austriei).

52. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudența sa subsecventă în materie, că “libertatea de exprimare, garantată de art.10 parag.1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile primordiale ale progresului societății și împlinirilor personale. Subiect al paragrafului 2 al articolului 10, Libertatea de expresie include „nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență [de opinia publică] ori considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.” (CEDO, între altele, Lingens vs. Austria, Oberschlick vs. Austria, Sunday Times vs. U.K., Observer și Guardian vs. U.K., Castells vs. Spania, Thorgeirson vs. Islanda, Jersild vs. Danemarca, Goodwin vs. U.K., De Haes și Gijels vs. Belgia, Dalban vs. România).

53. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fundamentat necesitatea protejării libertății de exprimare în primul rând pe valoarea pe care aceasta o reprezintă ca mijloc pentru a asigura buna funcționare a unei societăți democratice. Exprimarea liberă a opiniilor reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

54. Pentru considerentele de mai sus, având în vedere obiectivul urmărit de partea reclamată, conținutul declarațiilor, contextul în care au avut loc, rolul în societate al persoanei, autor al postării înregistrării video, Colegiul director constată că în speță „nu este necesară într-o societate democratică” o ingerință în libertatea de exprimare, fapta sesizată nu constituie contravenție potrivit prevederilor art. 2, alin. (1) și art. 15 din OG nr. 137/2000, republicată.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20, alin. (2) din OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitate de voturi al mebrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale art. 2, alin. (1) coroborat cu art. 15 din OG nr. 137/2000, republicată, popularizarea înregistrării video se încadrează în limitele libertății de exprimare.

3. O copie a prezentei hotărâri va fi comunicată părților.

V. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și a Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – membru

DIACONU ADRIAN NICOLAE – Membru

GRAMA HORIA - Membru

MOȚA MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA – Membru

RAIU CĂTĂLIN VALENTIN – Membru

SULIMAN SECYL - Membru

(mandat încetat cf. decizie C.C.R. nr. 41/2023, M.O. 227/20.03.2023)

Redactată și motivată: AND/FL

Data redactării: 31.07.2023

Notă: Hotărârile emise de Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și a Legii 554/2004, a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.